Мирончук Олександр Якович,
кандидат наук із богослів'я,
кандидат філологічних наук, доцент,
декан богословського факультету
та доцент кафедри біблійних та філологічних дисциплін
Київської православної богословської академії

«Святість» у текстах богослужіння таїнства Священства

У пропонованій статті подано результати здійсненого богословсько-лінгвістичного аналізу українськомовних текстів богослужіння таїнства Священства, на підставі чого змодельовано структуру лексико-семантичного й асоціативного поля «святість».

Ключові слова: *богослужбовий текст, диякон, єпископ, релігійний стиль, святість, священик, текст богослужіння, хіротонія, Чиновник архієрейського священнослужіння.*

У час відродження й розвитку української богословської науки виникає потреба осмислити її базові концепти, зокрема концепт «святість», що зумовлює актуальність відповідного дослідження.

Категорію святості, сакрального, а також шанування святих вивчали й продовжують вивчати вітчизняні та зарубіжні фахівці в царині богослів'я, релігієзнавства, філософії й філології, зокрема Т. П. Вільчинська [*Вільчинська, 2008*], Т. Б. Дзюбанський [*Дзюбанський, 2012*], А. П. Забіяко [*Забияко, 1998*], М. Еліаде [*Элиаде, 1994*], Р. Каюа [*Каюа, 2003*], П. В. Мацьків [*Мацьків, 2007; Мацьків, 2010*], М. О. Пилаєв [*Пылаев, 2012*], М. В. Скаб [*Скаб, 2008*], Я. Харкевич [*Charkiewicz, 2015*], П. В. Пасхос [*Πάσχος, 1997*] та ін.

Ця стаття продовжує й доповнює наші попередні наукові розвідки про функціонування поняття «святість» у текстах богослужінь таїнств Хрещення, Миропомазання, Сповіді й Причастя (за Требником), а також хіротесій [*Мирончук, 2016; Мирончук, 2017а; Мирончук, 2017б, Мирончук, 2017в*].

Джерела (матеріал) дослідження – молитовний та уставно-вказівковий текст богослужіння таїнства Священства, а саме: чин хіротонії на диякона (с. 251 – 258), чин поставлення на архидиякона або протодиякона (с. 259 – 260), чин хіротонії на пресвітера (с. 261 – 267), чин поставлення на протопресвітера (с. 267 – 269), чин поставлення на ігумена (с. 270 – 273), чин поставлення на архимандрита (с. 274 – 275), чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської (с. 295 – 319), розміщені в Чиновникові архиєрейського священнослужіння, опублікованому в Київській патріархії УПЦ Київського Патріархату (К., 2005).

Мета дослідження – здійснити богословсько-лінгвістичний аналіз українськомовного молитовного (власне богослужбового) та уставно-вказівкового тексту богослужіння таїнства Священства і виявити специфіку формування та функціонування лексико-семантичного й асоціативного поля «святість».

Святість Третьої особи Святої Трійці оприявнює функціонування в аналізованих текстах (зазвичай у виголосах) усталених прикметниково-іменникових та іменниково-прикметникових номінацій *Святий Дух* та *Дух Святий,* а також іменника *Дух,* означуваного прикметниками *Пресвятий* та *Всесвятий,* напр.: *Божественна благодать, яка завжди немічне лікує і виснажене поповнює, рукопоставляє (ім'я), побожного іподиякона на диякона, помолимось же за нього, щоб зійшла на нього благодать* ***Всесвятого*** *Духа* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 252 – 253]; *Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця і Сина, і* ***Святого*** *Духа, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин хіротонії на диякона. Виголос молитви) [Чиновник, 2005, с. 254]; (Чин поставлення на ігумена. Виголос молитви) [Чиновник, 2005, с. 271]; (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 296 – 297]; *Бо Ти єси Бог наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю і Сину, і* ***Святому*** *Духу, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин хіротонії на диякона. Виголос 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 257 – 258]; *Бо Твоя держава і Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця і Сина, і* ***Святого*** *Духа, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин хіротонії на пресвітера. Виголос молитви) [Чиновник, 2005, с. 263]; *Бо благословилося ім'я Твоє і прославилося Царство Твоє, Отця і Сина, і* ***Святого*** *Духа, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин хіротонії на пресвітера. Виголос 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 266]; *Благодаттю і щедротами, і чоловіколюбством Єдинородного Сина Твого, що з Ним благословен єси, з* ***Пресвятим*** *і Благим, і Животворчим Твоїм Духом нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин поставлення на ігумена. Виголос головоклонної молитви) [Чиновник, 2005, с. 272 – 273]; *Благословенний Ти, Христе Боже наш, що премудрими рибаків явив,*

*пославши їм Духа **Святого**, і ними уловив вселенну, Чоловіколюбче, слава Тобі* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 297]; *Коли Ти, зійшовши, мови змішав, розділив Ти народи, Вишній. Коли ж вогненні язики роздавав, то покликав усіх до єдності, і однодушно славимо **Святого** Духа* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Кондак) [Чиновник, 2005, с. 297]; *Бо Ти милостивий і Чоловіколюбець Бог єси, і Тобі славу возсилаємо, Отцю і Сину, і **Святому** Духу, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Виголос потрійної єктенії) [Чиновник, 2005, с. 298 – 299]; *Христос, що у вигляді вогненних язиків з неба послав **Пресвятого** Духа на святих Своїх учеників і апостолів, істинний Бог наш [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із відпусту) [Чиновник, 2005, с. 299]; *Благодать Бога Отця і Господа нашого Ісуса Христа, і **Святого** Духа нехай буде з тобою* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 303]; *Вірую і в Духа **Святого**, що із Того ж Отця походить [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 304]; *Благодать **Святого** Духа нехай буде з тобою, яка просвіщає, укріпляє і наставляє тебе в усі дні життя твого* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 306]; *В істинному ж і старанному моєму правлінні і діях нехай буде моїм помічником Сам Спаситель наш Ісус Христос, Йому ж разом з Отцем і Духом **Святим** нехай буде слава і держава, честь і поклоніння нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 311]; *Благодать **Святого** Духа нехай буде з тобою* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 311]; *В ім'я Отця і Сина, і **Святого** Духа нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 313]; *Бо Твоє є, щоб милувати і спасати нас, Боже наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю і Сину, і **Святому** Духу, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Виголос 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 319].

Ім'я Боже в текстах богослужінь ототожнюється з його носієм – Самим Богом, Який у Своїй сутності є абсолютно святим. Семантику святості імені Божого виражає функціонування дієслова зворотно-середнього стану (предиката) *освятилося* та іменника (суб'єкта й об'єкта дії одночасно) *ім'я,* напр.: *Бо **освятилося** ім'я Твоє і прославилось Царство Твоє, Отця і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки віків* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Виголос молитви) [Чиновник, 2005, с. 314 – 315].

Святість – атрибут Церкви як зібрання віруючих християн. Ця властивість поширюється і на споруду, де відбуваються такі зібрання, яка носить однойменну назву *церква* або (синонім до неї) *храм*, пор.: *За мир усього світу, за добрий стан **святих** Божих Церков і за з'єднання всіх Господу помолимось* (Чин хіротонії на диякона. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 255]; (Чин хіротонії на пресвітера. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 264]; (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 315]; *Благословенний Господь! Ось цей раб Божий (ім'я) є протопресвітером **святої** Божої Церкви (ім'я) во ім'я Отця і Сина, і Святого Духа* (Чин поставлення на протопресвітера) [Чиновник, 2005, с. 269]; *В Єдину, **Святу**, Соборну і Апостольську Церкву* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 303]; *З супротивниками **святої** Церкви з розумом і лагідністю поводитись [обіцяю]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 310]; *За **святий** храм цей і тих, що з вірою, побожністю та страхом Божим входять до нього, Господу помолимось* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 315].

Святість споруди храму поширюється на його частини та їх внутрішнє наповнення (облаштування), зокрема на *вівтар, престіл, хрест,* пор.: *[...] і приймають його архиєреї у **святий** вівтар, перед престолом, він схиляє коліна свої перед **святим** престолом, посеред архиєреїв* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312]; *Після закінчення Божественної літургії архиєреї знімають облачення у **святому** вівтарі [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319]; *[...] приносять іподиякони кафедру і ставлять перед **святим** престолом з лівої сторони* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 251]; *Архиєрей осіняє його рукою хрестовидно, і обводять його навколо **святого** престолу [...]* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 251]; *Ставленик цілує чотири кути **святого** престолу і руку архиєрея і коліно* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 252]; *І, схиливши єдине праве коліно, покладає долоні хрестовидно на **святий** престол, і чоло покладає поміж рук своїх* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 252]; *Потім кладе Євангеліє на **святому** престолі [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319]; *Два ієромонахи у ризах тримають один **святий** хрест на блюді з воздухом, другий – чашу зі святою водою і кропилом* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295].

Паралельно з українським відповідником *престіл* функціонує синонімічна назва грецького походження *трапеза*, пор.: *Потім стає на два коліна перед **святим** престолом, кладе на нього свої долоні хрестовидно і своє чоло поміж рук на **святу** трапезу* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 261]; *І в третій раз обходять навколо **святої** трапези, співаючи* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 252]; *Потім встає архиєрей, і забирають кафедру, і ставленик стає праворуч архиєрея і вклоняється перед **святою** трапезою тричі, промовляючи: Боже, будь милостивим до мене, грішного* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 252].

Престіл як місце приношення безкровної жертви в таїнстві Євхаристії іноді номінує контекстуальний синонім *жертовник*, напр.: *Сам, Господи, і цього, якого благозволив піднести на ступінь пресвітера, наповни даром Твого Святого Духа, щоб був він достойним непорочно стояти перед **святим** жертовником Твоїм, звіщати Євангеліє Царства Твого, священнодіяти слово Твоєї істини, приносити Тобі дари і жертви духовні, оновлювати людей Твоїх купіллю нового народження* (Чин хіротонії на пресвітера. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 265 – 266]; *Владико Господи, Боже наш, Ти дав нам через всехвального Твого апостола Павла Закон ступенів і чинів чин, щоб служити і літургисати чесні і пречисті Твої таїнства на **святому** Твоєму жертовнику […]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 313 – 314].

Семантика сакральності співвідносна з епітетним словосполученням *святе Євангеліє*, що позначає як власне благу вість Божественного одкровення, так і книгу, в якій воно написано: *Боже Спасителю наш, нетлінним Твоїм повелінням Ти встановив чин дияконства через апостолів Твоїх і первомученика Стефана служителем його звістив, поставивши його першим дияконом для повноти служіння, про що написано в **Святому** Євангелії Твоєму: «Хто хоче бути між вами першим, нехай буде слугою вам»* (Чин хіротонії на диякона. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 256 – 257]; *Ставиться столик, на якому кладеться **святе** Євангеліє* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295]; *І беруть **святе** Євангеліє, і, розігнувши, кладуть його письменами донизу на голову його; архиєреї притримують **святе** Євангеліє з боків* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312].

Сакральний характер має і сповідування православної віри, текст якого іменується *святим символом, святої віри сповіданням, священним написанням православної віри,* пор.: *Обраний же тримає у своїх руках **священне написання православної віри*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 301]; *Обраний же промовляє голосно **святий Символ*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 301]; *До цього мого **святої віри сповідання** обіцяю канони святих Апостолів, семи Вселенських і благочесних Помісних Соборів і правила святих Отців зберігати і виконувати* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307].

Також сакральний характер мають установлені Церквою закони, правила, устави. В аналізованих текстах іменники, що позначають названі поняття, означуються прикметниками *Божественний, святий, священний,* напр.: *Ще ж обіцяю Передання церковні, устави **святі** і всі чини Кафоличної Східної Православної Церкви зберігати незмінно* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307]; *Обіцяю […] в усьому бути спільним з ними, і єдиноправним з **божественними** законами і **священними** правилами святих Апостолів і святих Отців […]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307 – 308]; *Крім цього, обіцяю нічого не робити по примушенню, якщо і від сильних світу цього або від множества людей буду неволений, якщо і смертю будуть погрожувати мені, повеліваючи чинити щось всупереч **божественним** і **священним** правилам* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 309].

На позначення євхаристійних Тіла і Крові Христових вживається фразеологізована двослівна номінація *Святі Дари,* напр.: *Рукопокладений диякон цілує архиєрея у плече і ставлять його біля престолу стерегти **Святі Дари*** (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 258].

В аналізованих текстах слово *святий* у відповідній числово-родовій формі виконує функцію епітета до назви найголовнішого суспільного богослужіння добового кола – *літургії,* напр.: *Далі новий єпископ разом із архиєреями іде на горнє місце і виголошує: «Мир усім», перед читанням Апостола, і відправляють **святу** літургію* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319].

Благодать Святого Духа діє над водою, яка вживається під час чину наречення архієрея, і вона набуває нових для неї властивостей – стає святою, напр.: *Два ієромонахи у ризах тримають один святий хрест на блюді з воздухом, другий – чашу зі **святою** водою і кропилом* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295]; *Після закінчення промови перший архиєрей благословляє нареченого хрестом і окроплює **святою** водою, і всі ідуть у вівтар* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300].

У текстах богослужіння хіротоній функціонують назви чинів святих, зокрема *Богородиці* (слово *Богородиця*, зазвичай, означується епітетом *Пресвята*), *пророків* (слово *пророк* означується епітетами *чесний* і *славний*), *апостолів* (слово *апостол* означується епітетом *всехвальний*), *мучеників, першомучеників* і *святих* загалом, а також власні імена святих – агіоантропоніми – пророка *Ісаї* та першомученика *Стефана.* Окрім слова *Богородиця,* особу Матері Господньої в аналізованих текстах позначають однослівні (*Діва*) та багатослівні (*Пресвята, Пречиста, Преблагословенна, Славна Владичиця наша Богородиця й Приснодіва Марія; Пречиста Богоматір; Марія Діва; Владичиця наша Богородиця Марія; Та, Яка народила плоттю Єдиного із Трійці Христа Бога нашого; Помічниця, Покров і Заступниця в усі дні життя; Пресвята Владичиця наша Богородиця; Пречиста Матір [Христа]*) номінації, а з назвою чину святих *апостолів* співвідноситься контекстуальний синонім *ученики,* пор.: ***Пресвята Богородице**, спаси нас* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 299]; *[...] і цього, обраного, який сподобився взяти на себе євангельський тягар і архиєрейське достоїнство, через рукоположення нас, співприсутніх тут співєпископів, нашестям і силою, і благодаттю Святого Твого Духа укріпи, як укріпив Ти **святих** Твоїх **Апостолів** і **Пророків** [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 314]; *І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, що Йому з Отцем і Сином однакове поклоніння і однакова слава, що говорив через **пророків*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 302]; *Владико Господи, Боже наш, Ти дав нам через **всехвального** Твого **апостола** Павла Закон ступенів і чинів чин [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 313 – 314]; *[Обіцяю] з супротивниками святої Церкви з розумом і лагідністю поводитись, за **апостолом** Павлом [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 310]; *Обіцяю доручену мені паству за звичаєм **Апостолів** відвідувати і доглядати [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 309 – 310]; *Слава Тобі, Христе Боже, **апостолів** похвало і **мучеників** радосте, що проповідували Тройцю Єдиносущну* (Чин хіротонії на диякона. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 252], (Чин хіротонії на пресвітера. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 261]; *Даруй йому благодать, яку Ти дарував **Стефану, первомученику** Твоєму, якого Ти покликав першим на діло служіння Твого [...]* (Чин хіротонії на диякона. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 254]; *Боже Спасителю наш, нетлінним Твоїм повеленням Ти встановив чин дияконства через **апостолів** Твоїх і **первомученика Стефана** служителем його звістив, поставивши його першим дияконом для повноти служіння [...]* (Чин хіротонії на диякона. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 256 – 257]; ***Святі мученики**, що славно страждали і вінчалися, моліться до Господа, щоб помилував душі наші* (Чин хіротонії на диякона. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 251], (Чин хіротонії на пресвітера. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 261]; ***Ісає,** радій, **Діва** мала в утробі і породила Сина Еммануїла, Бога і Чоловіка. Схід ім'я Йому; Його ж величаючи, **Діву** прославляємо* (Чин хіротонії на диякона. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 252], (Чин хіротонії на пресвітера. Тропар) [Чиновник, 2005, с. 261]; ***Пресвяту**, **Пречисту**, **Преблагословенну**, **Славну Владичицю** нашу **Богородицю** й **Приснодіву Марію** зо всіма **святими** пом'янувши, самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо* (Чин хіротонії на диякона. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 256], (Чин хіротонії на пресвітера. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 265], (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 317]; *Поклоняюсь відносно, а не богослужбово, божественним і достойно шанованим іконам Самого Христа і **Пречистої Богоматері** і всіх **святих**, шану, перед ними виявлену, переносячи на первообраз* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 305 – 306]; *Він для нас, людей, і ради нашого спасіння зійшов з небес і воплотився від Духа Святого і **Марії Діви**, і став чоловіком* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 302]; *Вірую, що один із Тієї ж вічносущої і живоначальної Трійці, Єдинородне Слово, зійшло з небес, заради нас, людей, і заради нашого спасіння, воплотилось від Духа Святого і **Марії Діви** [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 304 – 305]; ***Владичицю нашу Богородицю Марію** особисто і істинно сповідую як **Ту, Яка народила плоттю Єдиного із Трійці Христа Бога нашого**; нехай же буде Вона мені **Помічницею, Покровом і Заступницею в усі дні життя** мого. Амінь* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 306]; *Благодать Всесвятого Духа через убогість нашу поставляє тебе архимандритом чесної обителі Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, (ім'я, що Його є храм, або **Пресвятої Владичиці нашої Богородиці,** якщо Її є храм, або ім'я **святого,** якщо його є храм)* (Чин поставлення на архимандрита) [Чиновник, 2005, с. 274 – 275]; *Благодать Всесвятого Духа через убогість нашу поставляє тебе ігуменом чесної обителі Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, (ім'я, що Його є храм, або **Пресвятої Владичиці нашої***

***Богородиці**, якщо Її є храм, або ім'я **святого**, якщо його є храм)* (Чин поставлення на ігумена) [Чиновник, 2005, с. 273]; *Христос, що у вигляді вогненних язиків з неба послав Пресвятого Духа на **святих** Своїх **учеників** і **апостолів**, істинний Бог наш, молитвами **Пречистої** Своєї **Матері**, **чесного славного пророка**, Предтечі і Хрестителя Іоана (ім'я святого, його ж день) і всіх **святих**, помилує і спасе нас, бо Він благий і Чоловіколюбець* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Відпуст) [Чиновник, 2005, с. 299].

Також у досліджуваних текстах вживається співвідносна з назвою чину святих *святителів* двослівна номінація *святий отець,* яка як термін патрології й патристики також позначає церковних письменників, що відзначилися святістю життя, чистотою догматичного вчення і мають відповідне свідчення і визнання з боку Церкви, напр.: *Обіцяю [...] в усьому бути спільним з ними, і єдиноправним з божественними законами і священними правилами святих Апостолів і **святих Отців,** і любов духовну від усієї душі мати до них, і як братію шанувати* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307 – 308]; *Яви нам ще, як зберігаєш канони святих Апостолів і **святих Отців** [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307]; *До цього мого святої віри сповідання обіцяю канони святих Апостолів, семи Вселенських і благочесних Помісних Соборів і правила **святих Отців** зберігати і виконувати* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307].

Крім власне назви чину святих *апостол,* що позначає новозавітного святого чоловічої статі, учня Ісуса Христа, який був безпосередньо обраний, навчений і посланий Ним для проповіді Євангелія, єпископського служіння і влаштування Церкви [*Мирончук, 2014,* с. 6], в досліджуваних текстах вживається однойменна метонімійна назва книги *Апостол,* яка вміщує діяння та послання святих апостолів, пор.: *Далі новий єпископ разом і архиєреями іде на горнє місце і виголошує: «Мир усім», перед читанням **Апостола**, і відправляють святу літургію* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319].

Від назви чину святих *святитель* утворений прикметник *святительський,* який в аналізованому контексті виявляє усталену сполучуваність з іменником *одежа* і функціонує як фразеологізм *святительські одежі,* що позначає богослужбове архиєрейське облачення, напр.: *Нехай буде відомо, що на кафедрі облачається у **святительські одежі** в день поставлення тільки перший архиєрей, інші ж архиєреї облачаються у вівтарі* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300].

Семантика святості наявна в назвах жанрів окремих богослужбових текстів – *Трисвяте,* напр.: *Інші архиєреї співають: Царю небесний... **Трисвяте**, по Отче наш...* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 296]; *А після співу **Трисвятого** протопресвітер і протодиякон приводять того, якого хіротонісують, до царських врат, і приймають його архиєреї у святий вівтар, перед престолом, він схиляє коліна свої перед святим престолом, посеред архієреїв* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312].

Семантика святості збережена й у внутрішній формі слів *священик* та *священство.* Слово *священство* має такі значення: 1) назва одного з церковних таїнств; 2) сан священика, служіння у сані священика; 3) збірний іменник, що позначає священиків, священнослужителів (родове поняття), пор.: *І ставлять протопресвітера з іншими **священиками** за чином, йдуть усі у вівтар через Царські врата за чином* (Чин поставлення на протопресвітера) [Чиновник, 2005, с. 269]; *[Обіцяю] також не рукополагати ні **священика**, ні диякона, ні іншого якогось клірика чужої єпархії, ні приймати їх в мою єпархію без відпускних грамот їхніх архієреїв* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 309]; *Обіцяю доручену мені паству за звичаєм Апостолів відвідувати і доглядати: як перебувають вірні у вірі і чинять добрі діла, а найбільше **священики**, і спостерігати старанно [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 309 – 310]; *За архиєрея нашого (ім'я), **священство,** захист, довголіття, мирне життя, здоров'я, спасіння його і за діла рук його, Господу помолимось* (Чин хіротонії на диякона. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 255], (Чин хіротонії на пресвітера. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 264]; *Сам Владико всіх, [...] вчини довершеним раба Твого, у всьому благоугодного Тобі, щоб він поводився достойно великої цієї честі **священства**, дарованою йому силою Твого передбачення* (Чин хіротонії на пресвітера. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 263]; *Щоб Чоловіколюбець Бог добре і непорочне **священство** дарував йому, Господу помолимось* (Чин хіротонії на пресвітера. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 264]; *За Святійшого отця нашого (ім'я) Патріарха Київського і всієї Руси-України, Священний Синод, і **священство**, за захист їх, перебування, мир, здоров'я і спасіння, і за діяння рук їх Господу помолимось* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 315 – 316].

Видова назва *архиєрейство* в аналізованому контексті позначає служіння в сані архієрея, напр.: *Щоб чоловіколюбець Бог дарував йому неосквернене і безпорочне* ***архиєрейство*** *Господу помолимось* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 316].

Стрижневе слово *священство* мотивує залучення до структури лексико-семантичного й асоціативного поля «святість» інших одиниць відповідного синонімічного ряду, зокрема слів *священнослужитель, співслужитель* та *служитель*, пор.: *Владико Господи Ісусе Христе Боже наш, що дарував* ***священство*** *роду нашому, і зодягнув нас благодаттю даром і шаною, та вчинив нас угодними і побожними, щоб, будучи* ***священнослужителями****, управляти меншими* ***служителями*** *Твого таїнства* (Чин поставлення на протопресвітера. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 268]; *Після поставлений ігумен цілує омофор архиєрея, праве і ліве плече його, і відводиться, і ставиться з іншими ігуменами за чином, та йдуть у вівтар через Царські врата, і діє зі* ***співслужителями*** *за чином* (Чин поставлення на ігумена) [Чиновник, 2005, с. 273].

Родове поняття об'єднує видові, тому вважаємо, що правомірно зарахувати до структури аналізованого поля назви церковно- та священнослужителів, що функціонують у досліджуваних текстах, зокрема такі, як *ставленик, той, хто має хіротонісатися, той, якого мають хіротонісать, того, якого хіротонісують, рукоположений, іподиякон, рукопокладений диякон, диякон, другий диякон, протодиякон, архидиякон, ставленик на пресвітера, рукоположений ієрей, священик, другий священик, ієрей, пресвітер, протоієрей, протопресвітер, начальник над пресвітерами, ієромонах, ігумен, архимандрит, обраний на архієрея, обраний єпископ, новообраний на єпископа, новообраний, обраний, наречений у єпископа, наречений єпископ, наречений, новий єпископ, новий архиєрей, новопоставлений єпископ, архиєрей, владика, єпископ, архиєпископ, митрополит, патріарх, перший архиєрей, перший єпископ,* див.: ***Архиєрей*** *осіняє його рукою хрестовидно, і обводиться* ***ставленик*** *навколо престола тричі, як написано в дияконській хіротонії* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 261]; *І залишають* ***іподиякони ставленика*** *в Царських вратах, беруть його* ***протодиякон*** *і* ***диякон*** *один за праву руку, а інший за ліву, і* ***ставленик*** *поклоняється* ***архиєрею*** (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 251]; *Збираються* ***архиєреї*** *та інші у соборну церкву і, облачившись за Уставом, піднімаються на амвон (кафедру), перед яким стоять* ***архимандрити****,* ***ігумени****,* ***протоієреї*** *і весь* ***клір*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300]; *Якщо приводиться* ***ігумен****, то молитви* ***ігумена*** *не промовляються, тільки промовляє* ***протодиякон*** *голосно: Повели,* ***Владико*** (Чин поставлення на архимандрита) [Чиновник, 2005, с. 274]; ***Перший архиєрей*** *благословляє* ***протоієрею*** *і* ***протодиякону*** *привести* ***того, хто має хіротонісатися*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300]; ***Ієрей****, що має стати* ***протопресвітером****, приводиться* ***архидияконом*** *або двома* ***дияконами*** *до* ***преосвященнійшого архиєрея****, який стоїть посеред церкви під час входу з Євангелієм* (Чин поставлення на протопресвітера) [Чиновник, 2005, с. 267 – 268]; *Приводиться боголюбивий, обраний і утверджений* ***архимандрит*** *(або ієромонах), (ім'я) хіротонісатися на* ***єпископа*** *богоспасаємого (мих) міста (назва міста)* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 301]; *Благодать Святого Духа через мою убогість поставляє тебе, боголюбивого* ***архимандрита*** *(або* ***ієромонаха****) (ім'я),* ***обраного єпископа*** *богоспасаємого (мих) міста (міст) (ім'я)* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 311]; *За раба Божого (ім'я), що нині рукопокладається на* ***пресвітера****, і за спасіння його, Господу помолимось* (Чин хіротонії на пресвітера. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 264]; *І, поцілувавши його і руку архиєрея,* ***рукоположений*** *опоясується* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 267]; *І, поцілувавши омофор і руку* ***архиєрея****,* ***рукоположений ієрей*** *відходить і цілує* ***архимандритів*** *і всіх співслужителів у плече, і стає за чином з* ***ієреями*** (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 267]; *Сам зодягни благодаттю Твоєю і нашого* ***брата****, (ім'я), і прикраси його пошаною бути* ***начальником над пресвітерами*** *народу Твого та добрим зразком для тих, хто з ним* (Чин поставлення на протопресвітера) [Чиновник, 2005, с. 268 – 269]; ***Обраного на архиєрея*** *буває наречення наступним чином* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295]; ***Обраний*** *же поклоняється* ***архиєреям*** *тричі, і* ***протодиякон*** *приводить його до* ***архиєреїв****, і він, вручивши* ***першому архиєрею*** *написане сповідання і присягу, і цілує праву руку* ***архиєреїв****; і, зійшовши з кафедри, знову поклоняється* ***архієреям*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 311]; *За раба Божого (ім'я), нині* ***рукопокладеного диякона****, і за спасіння його Господу помолимось* (Чин хіротонії на диякона. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 255]; *Далі* ***новий єпископ*** *разом із* ***архиєреями*** *іде на горнє місце і виголошує: «Мир усім» [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319];

Потім відводять його на орлець, і протодиякон виголошує многоліття Святійшому Патріарху, присутнім архиєреям і ***новообраному*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312]; *Після закінчення Херувимської пісні* ***ставленик на пресвітера*** *приводиться через Царські врата* ***архидияконом*** *або одним з* ***дияконів*** *до святого престола перед* ***архиєреєм*** *з правої сторони* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 261]; *Також і зустріч буває тільки* ***першому єпископу*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300]; ***Наречений єпископ*** *під час співу «многії літа» кланяється* ***першому архиєрею***, ***архиєреям*** *з правого і лівого боку, а при останньому многоліттi – народу на три сторони, потім приймає благословення від кожного* ***архиєрея***, *і* ***другий священик*** *і* ***другий диякон*** *відводять його у вівтар* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312]; ***Той, якого мають хіротонісать,*** *стоїть у вівтарі на відведеному місці* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312]; ***Архиєреї*** *кладуть свої праві руки на голову* ***того, якого хіротонісують,*** *а* ***перший архиєрей*** *молиться так* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 313]; *Якщо є* ***ставленики***, ***новий архиєрей*** *рукополагає їх* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319]; *Потім виходять* ***архиєреї*** *із вівтаря і стають на кафедрі;* ***протопресвітер*** *і* ***протодиякон*** *приводять* ***новопоставленого єпископа*** *до кафедри, де* ***перший архиєрей*** *вручає йому архипастирський жезл з повчанням* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319]; *Ще молимось за всечесного* ***архимандрита*** *(або* ***ієромонаха****) (ім'я),* ***новообраного на єпископа*** *богоспасенного міста (ім'я)* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання потрійної єктенії) [Чиновник, 2005, с. 298]; *Після відпусту* ***наречений*** *виголошує промову* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 299]; *Після вхідних молитов* ***наречений у єпископа*** *з іншими* ***священиками*** *входить у вівтар, де знімає рясу, мантію і клобук, облачається ж у ризу і надіває митру* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300]; *Обіцяю [...] бути послідовним у всьому і підкорюватися завжди Святійшому* ***Патріарху*** *Київському і всієї Руси-України і Священному Синоду, і преосвященним* ***митрополитам***, ***архиєпископам*** *і* ***єпископам***, *братії моїй [...]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307 – 308].

Семантика святості ословлюється й наявна в означеннях титулів церковної ієрархії – *святійший, преосвященнійший,* напр.: *Ієрей, що має стати протопресвітером, приводиться архидияконом або двома дияконами до* ***преосвященнійшого*** *архиєрея, який стоїть посеред церкви під час входу з Євангелієм* (Чин поставлення на протопресвітера) [Чиновник, 2005, с. 267 – 268]; *За* ***Святійшого*** *отця нашого (ім'я), Патріарха Київського і всієї Руси-України, Господу помолимось* (Чин хіротонії на диякона. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 255], (Чин хіротонії на пресвітера. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 264]; *Потім відводять його на орлець, і протодиякон виголошує многоліття* ***Святійшому*** *Патріарху, присутнім архиєреям і новообраному* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312]; *Той, що має стати архидияконом, приводиться протодияконом і дияконом до* ***Преосвященнійшого*** *архиєрея посеред церкви, де стоїть архиєрей під час входу з Євангелієм, і вклоняється архиєрею до пояса тричі, і схиляє голову свою* (Чин поставлення на архидиякона або протодиякона) [Чиновник, 2005, с. 259]; *Той, хто має стати Ігуменом, приводиться архидияконом або двома дияконами до* ***преосвященнійшого*** *архиєрея, який стоїть посеред церкви під час входу з Євангелієм, якщо є літургія* (Чин поставлення на ігумена) [Чиновник, 2005, с. 270]; *Той, хто має стати архимандритом, приводиться протодияконом або двома дияконами до* ***преосвященнійшого*** *архиєрея, який стоїть посеред церкви під час входу з Євангелієм, якщо є літургія* (Чин поставлення на архимандрита) [Чиновник, 2005, с. 274]; *Благословенням* ***Святійшого*** *Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета і Священного Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату бути мені єпископом богоспасенного міста (ім'я) з вдячністю приймаю і нічого всупереч не говорю* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 296]; *Протодиякон промовляє: Повели,* ***Преосвященнійший*** *Владико* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 251]; *Ще молимось за* ***Святійшого*** *отця нашого Філарета, Патріарха Київського і всієї Руси-України, і за всю у Христі братію нашу* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання потрійної єктенії) [Чиновник, 2005, с. 297 – 298]; *Ще молимось за* ***Святійших*** *Вселенських патріархів і за все єпископство православних* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання потрійної єктенії) [Чиновник, 2005, с. 298]; *Далі співають многоліття* ***Святійшому*** *Патріарху, присутнім архиєреям і нареченому* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 299]; *Ще ж і в тім сповідуюся, що йду на це служіння не заради обіцяння і давання золота чи срібла, але задаром, обранням* ***Святійшого*** *Патріарха і Священного Синоду*

(Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 308 – 309]; *Обіцяю […] бути послідовним у всьому і підкорюватися завжди* ***Святійшому*** *Патріарху Київському і всієї Руси-України і Священному Синоду, і преосвященним митрополитам, архиєпископам і єпископам, братії моїй […]* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 307 – 308].

Іноді слово *преосвященніший* виконує функцію контекстуального синоніма до слів, що позначають вище церковне духовенство (ієрархію) – *єпископ, архієрей, владика* тощо, напр.: *Хіротонію архиєрейської благодаті,* ***преосвященніші*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 301].

Функціонування родової назви богослужбового облачення священно- і церковнослужителів *священні одежі* дає підстави вважати такими, що належать до досліджуваного лексико-семантичного й асоціативного поля, відповідні видові назви, зокрема, *пояс, орар, підризник, поручі, єпитрахиль, палиця, фелонь, риза, мантія, омофор, малий омофор, сакос, митра,* напр.: *Вони ж, полокнившись і поцілувавши руку архиєрея, беруть того, хто має хіротонісатися, у вівтарі, облаченого у* ***священні одежі****, і приводять до нижнього краю орла (орлеця), і той кланяється тричі* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300]; *І, піднявши, знімають з нього* ***пояс*** (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 258]; *І, взявши* ***орар,*** *архиєрей покладає його на ліве плече, голосно промовляючи: Аксіос (достойний)* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 258]; *Архиєрей покладає край свого* ***омофора*** *на голову того, хто рукополагається, і благословляє його голову тричі* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 261 – 262]; *І, піднявши його, знімають з нього* ***орар*** (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 266]; *Архієрей, благословивши принесений* ***єпитрахиль****, дає його рукоположеному, той цілує* ***єпитрахиль*** *і руку архиєрея* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 266]; *Подібним чином дає* ***пояс*** (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 267]; *Потім дається* ***фелонь*** *і служебник, і архиєрей промовляє: Аксіос* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 267]; *Якщо ж літургії немає, приносять архиєрею* ***єпитрахиль****,* ***поручі*** *і* ***омофор,*** *і він облачається, стоячи на місці* (Чин поставлення на ігумена) [Чиновник, 2005, с. 270], (Чин поставлення на архимандрита) [Чиновник, 2005, с. 274]; *Він же цілує руку архиєрея і* ***митру,*** *і покладають на архимандрита* ***митру*** (Чин поставлення на архимандрита) [Чиновник, 2005, с. 275]; *Потім кладе Євангеліє на святому престолі, і вручає тому, хто хіротонісується,* ***сакос*** *та інше* ***облачення****, виголошуючи: Аксіос* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319]; *Коли прийде час, запрошуються архиєреї в Священний Синод і збираються в храмі; перший архиєрей облачається у* ***мантію****,* ***єпитрахиль****,* ***поручі*** *і* ***малий омофор****, інші архиєреї – в* ***мантії*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295]; *Наречений виходить назустріч, облачений у* ***підризник, єпитрахиль, поручі, пояс і палицю,*** *маючи поверх цього рясу, хрест, мантію і клобук* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300]; *Після вхідних молитов наречений у єпископа з іншими священиками входить у вівтар, де знімає рясу, мантію і клобук, облачається ж у* ***ризу*** *і надіває* ***митру*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 300].

Сакральний характер і відповідні назви – *священнодійство, священнодіяти* – мають дії, які здійснюють священнослужителі, пор.: *Боже безначальний і безкінечний, давніший за всяке творіння, ти саном пресвітера вшанував достойних звершувати* ***священнодійство*** *слова Твоєї істини!* (Чин хіротонії на пресвітера. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 262 – 263]; *[Обіцяю] ні в чужій єпархії відправляти літургію, або щось інше* ***священнодіяти*** *без волі її єпархіального архиєрея* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 309]; *Сам Господи, і цього, якого благозволив піднести на ступінь пресвітера, наповни даром Твого Святого Духа, щоб був він достойним, непорочно стояти перед святим жертовником Твоїм, звіщати Євангеліє Царства Твого,* ***священнодіяти*** *слово Твоєї істини, приносити Тобі дари і жертви духовні, оновлювати людей Твоїх купіллю нового народження* (Чин хіротонії на пресвітера. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 265 – 266].

В аналізованому лексико-семантичному й асоціативному полі прикметники *священний* та *освячений* відповідно означують іменники *синод* та *собор,* входячи до структури словосполучень, що позначають зібрання архієреїв, пор.: *Коли випаде час обирати архиєрея на яку-небудь архиєрейську кафедру, тоді* ***Священний*** *Синод має міркування, хто може бути достойним* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295]; *Коли прийде час, запрошуються архиєреї в* ***Священний*** *Синод і збираються в храмі; перший архиєрей облачається у мантію, єпитрахиль, поручі і малий омофор, інші архиєреї – в мантії* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 295]; *Благословенням Святійшого Патрі-*

арха Київського і всієї Руси-України Філарета і ***Священного*** *Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату бути мені єпископом богоспасенного міста (ім'я) з вдячністю приймаю і нічого всупереч не говорю* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 296]; *Ще ж і в тім сповідуюся, що йду на це служіння не заради обіцяння і давання золота чи срібла, але задаром, обранням Святійшого Патріарха і* ***Священного*** *Синоду* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 308 – 309]; *Обранням і випробуванням боголюбивих архиєреїв і всього* ***освяченого*** *собору, Божественна благодать, яка завжди немічне лікує і ослаблене поповнює, рукопоставляє боголюбивого архимандрита (або ієромонаха) (ім'я), обраного на єпископа богоспасенного (них) міста (міст) (назва), помолимось же за нього, щоб зійшла на нього благодать Святого Духа* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 312 – 313]; *За Святійшого отця нашого (ім'я) Патріарха Київського і всієї Руси-України,* ***Священний*** *Синод, і священство, за захист їх, перебування, мир, здоров'я і спасіння, і за діяння рук їх Господу помолимось* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 315 – 316].

Божественна благодать Святого Духа, яка діє в таїнстві Священства, через покладання архієрейських рук, освячує того, хто приходить до цього високого служіння, напр.: *Божественна благодать, яка завжди немічне лікує і виснажене поповнює, рукопоставляє (****освячує****) (ім'я), побожного диякона на пресвітера, помолимось, же за нього, щоб зійшла на нього благодать Всесвятого Духа* (Чин хіротонії на пресвітера) [Чиновник, 2005, с. 262].

Джерелом цієї освячувальної благодаті є Бог. У молитвах досліджуваних чинів йдеться (виражено дієсловами та дієслівними словосполученнями) про освячення, наповнення святістю, вчинення святим того, хто покликаний і приходить до служіння Богові у відповідному священному сані, пор.: *Сам Владико всіх, і цього, якого благозволив* ***освятити*** *через покладання моїх рук, благозволь йому прийняти цю велику благодать Твого Святого Духа в непорочному житті та непохитній вірі, і вчини довершеним раба Твого, у всьому благоугодного Тобі, щоб він поводився достойно великої цієї честі священства, дарованою йому силою Твого передбачення* (Чин хіротонії на пресвітера. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 263]; *і цього, обраного, який сподобився взяти на себе євангельський тягар і архиєрейське достоїнство, через рукоположення нас, співприсутніх тут співєпископів, нашестям і силою, і благодаттю Святого Твого Духа укріпи, як укріпив Ти святих Твоїх Апостолів і Пророків, як помазав Ти царів, як* ***освятив*** *Ти архиєреїв, і його архиєрейство покажи безпорочним і, всякою побожністю прикрасивши, учини* ***святим****, щоб бути йому достойним просити того, що є на спасіння народу, і щоб Ти вислуховував його* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 314]; *Ти Владико всіх, і Твого раба цього, якого вчинив достойним одержати дияконське служіння, сповни всякою вірою і любов'ю, і силою, і* ***святістю*** *через сходження Святого і Животворного Твого Духа; бо не через покладання рук моїх, але через дарування багатих Твоїх щедрот подається благодать достойним Тебе* (Чин хіротонії на диякона. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 257].

У досліджуваних текстах спостерігаємо вживання займенникової номінації *твоя святиня* щодо священнослужителя, обраного на єпископа, напр.: *Чесний архимандрит (або ієромонах) (ім'я), Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет і Священний Синод Української Православної Церкви Київського Патріархату благословляє* ***твою святиню*** *бути єпископом богоспасенного міста (ім'я)* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 296].

Функціонування дієслів *освячувати, освятити* та дієслівних словосполучень *учинити святим, наповнити святістю,* які входять до аналізованої нами семантичної групи лексики, мотивують появу українських відповідників *висвята, висвячення, свячення* (від *висвячувати, святити*) грецького за походженням слова *хіротонія* або його українськомовної кальки *рукопокладання* (від *хіротонісатися, рукопокладати*).

Зі станом святості пов'язані *неосквернені*ть*, непорочні*ть *(безпорочні*ть*), перебування в чеснотах, чистота совісті, достойні*ть*, досконалі*ть *(довершені*ть*), доброта, безгрішні*ть*, добрий зразок для наступників, непорочне життя, непохитна віра, достойна поведінка, угодні*ть *(догоджання Богові), побожні*ть*, провадження життя у побожності та чеснотах, чеснотні вчинки, подавання доброго прикладу, чинення волі Божої* як умова та *приготування доброго ступеня, одержання істинної нагороди обітниці [Божої], одержання нагороди благої економії свого чину, неосудність на Страшному суді, достойні*ть *Небесного Царства, майбутні блага* як наслідок, пор.: *Щоб чоловіколюбець Бог дарував йому* ***неосквернене*** *і* ***безпорочне*** *архиєрейство Господу помолимось* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 316]; *Сам Владико, і цього, якого благозволив рукопоставлятися (освятитися) через мене на дияконське служіння, у всіх* ***чеснотах збережи****, бо*

він має тайну віри в ***чистій*** *совісті* (Чин хіротонії на диякона. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 253 – 254]; *[...] і вчини його [диякона]* ***достойним*** *звершувати ступінь, даровану йому Твоєю благодаттю; бо ті, хто добре служать,* ***ступінь*** *собі* ***добру готують****; і покажи* ***досконалим*** *раба Твого* (Чин хіротонії на диякона. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 254]; *Щоб Чоловіколюбець Бог* ***добре*** *і* ***непорочне*** *дияконство дарував йому, Господу помолимось* (Чин хіротонії на диякона. Прохання великої єктенії) [Чиновник, 2005, с. 255]; *[...] нехай і цей буде* ***без всякого гріха****, і в день Твого Страшного суду* ***непорочним*** *стане перед Тобою і* ***одержить істинну нагороду обітниці Твоєї*** (Чин хіротонії на диякона. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 257]; *Сам і Твого раба цього, (ім'я), зодягни цією благодаттю архидияконства, прикрасивши його шаною бути начальником над дияконами народу Твого та* ***добрим зразком*** *для наступників своїх* (Чин поставлення на архидиякона або протодиякона. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 260]; *Сам Владико всіх, і цього, якого благозволив освятити через покладання моїх рук, благозволь йому прийняти цю велику благодать Твого Святого Духа в* ***непорочному житті*** *та* ***непохитній вірі****, і вчини* ***довершеним*** *раба Твого, у всьому* ***благоугодного*** *Тобі, щоб він* ***поводився достойно*** *великої цієї честі священства, дарованою йому силою Твого передбачення* (Чин хіротонії на пресвітера. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 263]; *Сам Господи, і цього, якого благозволив піднести на ступінь пресвітера, наповни даром Твого Святого Духа, щоб був він* ***достойним****,* ***непорочно*** *стояти перед святим жертовником Твоїм, звіщати Євангеліє Царства Твого, священнодіяти слово Твоєї істини, приносити Тобі дари і жертви духовні, оновлювати людей Твоїх купіллю нового народження* (Чин хіротонії на пресвітера. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 265 – 266]; *Щоб і він, зустрівши у другому пришесті Великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, Єдинородного Сина Твого,* ***одержав нагороду благої ікономії свого чину,*** *заради великої благості Твоєї* (Чин хіротонії на пресвітера. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 266]; *Владико Господи Ісусе Христе Боже наш, що дарував священство роду нашому і зодягнув нас благодаттю даром і шаною, та вчинив нас* ***угодними*** *і* ***побожними****, щоб, будучи священнослужителями, управляти меншими служителями Твого таїнства* (Чин поставлення на протопресвітера. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 268]; *Сам зодягни благодаттю Твоєю і нашого брата, (ім'я), і прикраси його пошаною бути начальником над пресвітерами народу Твого та добрим* ***зразком*** *для тих, хто з ним; вчини його, щоб він у* ***побожності*** *та* ***чеснотах*** *до глибокої старості* ***провадив життя****; і всіх нас, як Благий Бог, помилуй, бо Ти єси Податель мудрості, і Тебе оспівує все творіння на віки віків* (Чин поставлення на протопресвітера) [Чиновник, 2005, с. 268 – 269]; *Ти ж і цього раба Твого, якого Ти благозволив поставити над цією паствою ігуменом, вчини* ***достойним*** *Твоєї благості та прикрась всякими* ***чеснотами****, щоб властивими цим* ***чеснотам вчинками*** *він подавав добрий* ***приклад*** *підлеглим своїм, які, наслідуючи його* ***непорочне*** *життя, разом з ним* ***неосудними стали*** *на Страшному суді Твоїм* (Чин поставлення на ігумена. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 270 – 271]; *Прихили Господи вухо Твоє і вислухай моління наше, і вчини цього раба Твого ігуменом цієї чесної обителі, вірним та мудрим управителем довіреної йому Твоєю благодаттю словесної пастви, щоб він у всьому* ***чинив волю*** *Твою і був* ***достойним*** *Твого* ***Небесного Царства*** (Чин поставлення на ігумена. Із голововклонної молитви) [Чиновник, 2005, с. 272]; *Все ж те, що нині я обіцяв, до останнього подиху, заради* ***грядущих благ****, виконувати обіцяю. Нехай буде серцевідець Бог обіцяння мого свідок* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 310]; *[...] і його архиєрейство покажи* ***безпорочним*** *і, всякою* ***побожністю*** *прикрасивши, учини святим, щоб бути йому достойним просити того, що є на спасіння народу, і щоб Ти вислуховував його* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 314].

В окремих словах другої молитви з архієрейської хіротонії досягнення стану святості розглядаємо як реалізацію Божого задуму щодо створеної Ним та за Його образом людини – *уподібнення Богові, досягнення досконалості (довершеності), постання неосоромленим перед престолом Божим, прийняття великої нагороди, яку Господь приготував тим, хто постраждав за проповідь Його Євангелія.* На цьому нелегкому шляху духовної боротьби архієрей має бути прикладом і взірцем для пастви, подібно до Пастиреначальника-Христа, зокрема путєвождем для сліпих, Світлом для сущих у темряві, наставником для нерозумних, учителем для дітей, світильником у світі, покладаючи душу свою за овець Своїх, пор.: *Ти, Господи, і цього явленого будівничого архиєрейської благодаті створи його* ***подібним до Тебе****, істинного Пастиря, Який поклав душу свою за овець Своїх,* ***путєвождя сліпих, Світла сущим у темряві, наставника нерозумних, учителя дітей, світильника у світі****, щоб він* ***довершував*** *душі, доручені йому у цьому житті, щоб він представ перед Твоїм престолом* ***неосоромленим*** *і* ***прийняв велику нагороду****, яку* ***Ти приготував тим, хто постраждав за проповідь Євангелія Твого*** (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із 2-ої молитви) [Чиновник, 2005, с. 317 – 319].

Означування прикметником *святий* іменника *літургія* вводить цей іменник до структури лексико-семантичного й асоціативного поля «святість». На другому етапі формування й структурування досліджуваного лексико-семантичного й асоціативного поля «святість» вважаємо правомірним зарахувати до нього прикметник *Божественний*, який означує іменник *літургія,* напр.: *Після закінчення* ***Божественної*** *літургії, архиєреї знімають облачення у святому вівтарі, і приводять новопоставленого єпископа до першого архиєрея, і той благословляє рукою його архиєрейську рясу, панагію, мантію і клобук і дає йому вервицю (чотки)* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 319].

Функціонування прикметника *Божественний* в одному ряді однорідних означень разом із прикметником *священний* також дає підстави для зарахування його до лексико-семантичного й асоціативного поля «святість», напр.: *Крім цього, обіцяю нічого не робити по примушенню, якщо і від сильних світу цього або від множества людей буду неволений, якщо і смертю будуть погрожувати мені, повеліваючи чинити щось всупереч* ***божественним*** *і* ***священним*** *правилам* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської) [Чиновник, 2005, с. 309].

Застосовуючи названий вище спосіб моделювання і структурування лексико-семантичного й асоціативного поля «святість», на другому етапі до його складу зараховуємо прикметники *чесний, пречистий, нескверний, Божественний,* що означують іменники *таїнство* або *тайна*, які в інших контекстах виявляють лексичну сполучуваність із прикметником *святий,* пор.: *Владико Господи, Боже отців наших, Ти послав до тих, що були в Ноєвім ковчезі, голубку з гілкою оливкового дерева у дзьобі, ознаку примирення та спасіння від потопу, і цим зобразив Таїнство й благодать хрещення, і плід оливковий подав для здійснення* ***святих*** *Твоїх Таїнств [...]* (Із молитви на освячення єлею) [Требник, 2013, с. 50 – 51]; *Владико Господи, Боже наш, Ти дав нам через всехвального Твого апостола Павла Закон ступенів і чинів чин, щоб служити і літургисати* ***чесні*** *і* ***пречисті*** *Твої таїнства на святому Твоєму жертовнику: найперше апостоли, друге – пророки, третє – учителі* (Чин наречення, сповідання і хіротонії архиєрейської. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 313 – 314]; *Господи Боже наш, Ти Своїм передбаченням посилаєш дарування Святого Твого Духа тим, кого визначив Твоєю недослідимою силою бути служителем, на служіння* ***нескверним*** *Твоїм тайнам* (Чин хіротонії на диякона. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 253]; *Владико Господи Боже наш, Ти невимовним Твоїм передбаченням архидияконство дарував роду нашому для управління та служіння серед менших служителів Твоїх* ***Божественних*** *Таїн!* (Чин поставлення на архидиякона або протодиякона. Із молитви) [Чиновник, 2005, с. 259 – 260].

На третьому етапі прикметники *Божественний* і *чесний* як контекстуальні синоніми до прикметників *святий* і *священний* (див. вище) означують іменники *благодать* і *обитель* та вводять їх до структури лексико-семантичного й асоціативного поля «святість», пор.: ***Божественна благодать****, яка завжди немічне лікує і виснажене поповнює, рукопоставляє (ім'я), побожного іподиякона на диякона, помолимось же за нього, щоб зійшла на нього благодать Всесвятого Духа* (Чин хіротонії на диякона) [Чиновник, 2005, с. 252 – 253]; *Прихили Господи вухо Твоє і вислухай моління наше, і вчини цього раба Твого, ігуменом цієї* ***чесної обителі****, вірним та мудрим управителем довіреної йому Твоєю благодаттю словесної пастви, щоб він у всьому чинив волю Твою і був достойним Твого Небесного Царства* (Чин поставлення на ігумена. Із голововклонної молитви) [Чиновник, 2005, с. 272].

Отже, у таїнстві Священства Божественна благодать Всесвятого Духа освячує, наповнює святістю, вчиняє святим того, кого Сам Господь обрав і покликав до служіння у відповідному сані, а це має спонукати священнослужителя зберігати себе самого в стані святості і приводити до цього стану ввірену йому паству.

Ураховуючи семантико-синтаксичні, родо-видові та синонімічні відношення між словами, моделюємо лексико-семантичне й асоціативне поле «святість», до структури якого належать:

- прикметник *святий* у відповідних граматичних формах роду, числа й відмінка у субстантивній функції, що вживається на позначення прославлених Богом та визнаних (канонізованих) і шанованих Церквою святих осіб (*святі*);
- прикметники *святий, всесвятий, пресвятий* у відповідних граматичних формах роду, числа й відмінка в атрибутивній функції;
- прикметник *священний* у відповідній граматичній формі роду, числа й відмінка в атрибутивній функції;
- іменникові номінації, означувані названими вище прикметниками, що вживаються на позначення: а) Третьої Особи Пресвятої Трійці (*Святий Дух, Дух Святий, Пресвятий Дух, Пресвятий і Благий, і Животворчий Дух, Всесвятий Дух*), б) Матері Господа Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа (*Пресвята Богородиця*), в) спільноти вірних християн (*Свята Церква*), г) споруд, де відбуваються молитовні зібрання християн (*свята церква, святий храм*), ґ) основних частин хра-

мової споруди та їх внутрішнього наповнення (облаштування) (*святий вівтар, святий престіл, свята трапеза, святий жертовник, святий хрест*), д) благої вісті Божественного одкровення та книги, в якій воно написано (*святе Євангеліє*), е) установлених Церквою законів, правил, уставів (*устави святі, божественні закони, священні правила, божественні і священні правила*), є) найголовнішого суспільного богослужіння добового кола (*свята літургія*), ж) речовин, що використовуються під час здійснення таїнств, зокрема таїнства Священства (*свята вода*);

- дієслова (предикати), сполучувані з іменниками (суб'єкти / об'єкти дії), у формах відповідних граматичних категорій (*освятити, освячувати*);

- дієслівні словосполучення *учиняти святим, наповнювати святістю;*

- фразеологізована двослівна номінація євхаристійних Тіла і Крові Христових (*Святі дари*);

- фразеологізовані багатослівні номінації тексту сповідування православної віри (*святий символ, святої віри сповідання, священне написання православної віри*);

- контекстуальні синоніми до слова *святий – Божественний, священний, чесний, пречистий, нескверний;*

- назви чинів святих – *Богородиця, пророк, апостол, мученик, першомученик, святі;*

- синонімічні одно- та багатослівні номінації Богородиці (*Діва; Пресвята, Пречиста, Преблагословенна, Славна Владичиця наша Богородиця й Приснодіва Марія; Пречиста Богоматір; Марія Діва; Владичиця наша Богородиця Марія; Та, Яка народила плоттю Єдиного із Трійці Христа Бога нашого; Помічниця, Покров і Заступниця в усі дні життя; Пресвята Владичиця наша Богородиця; Пречиста Матір [Христа]*);

- контекстуальний синонім до назви чину святих апостолів (*учениk*);

- епітети, що означують назви чинів святих (*чесний* і *славний пророк, всехвальний апостол*);

- власні імена святих – агіоантропоніми – пророка *Ісаї* та першомученика *Стефана;*

- назва церковних письменників, що відзначилися святістю життя, чистотою догматичного вчення і мають відповідне свідчення і визнання з боку Церкви (*святий отець*);

- загальні назви священнослужителів (*священик, священнослужитель, співслужитель, служитель*);

- слово *священство,* яке має такі значення: 1) назва одного з церковних таїнств; 2) сан священика, служіння у сані священика; 3) збірний іменник, що позначає священиків, священнослужителів (родове поняття);

- видові назви священнослужителів (перелік назв подано в динаміці) – *ставленик, той, хто має хіротонісатися, той, якого мають хіротонісать, того, якого хіротонісують, рукоположений, іподиякон, рукопокладений диякон, диякон, другий диякон, протодиякон, архидиякон, ставленик на пресвітера, рукоположений ієрей, священик, другий священик, ієрей, пресвітер, протоієрей, протопресвітер, начальник над пресвітерами, ієромонах, ігумен, архимандрит, обраний на архієрея, обраний єпископ, новообраний на єпископа, новообраний, обраний, наречений у єпископа, наречений єпископ, наречений, новий єпископ, новий архиєрей, новопоставлений єпископ, архиєрей, владика, преосвященніший, єпископ, архиєпископ, митрополит, патріарх, перший архиєрей, перший єпископ;*

- означення титулів церковної ієрархії (*Святійший, Преосвященнійший*);

- родова назва богослужбового облачення священнослужителів *священні одежі* та відповідні видові назви – *пояс, орар, підризник, поручі, єпитрахиль, палиця, фелонь, риза, мантія, омофор, малий омофор, сакос, митра;*

- слова *священнодійство, священнодіяти,* що позначають дії, які здійснюють священнослужителі під час богослужінь;

- словосполучення *священний синод* та *освячений собор,* що позначають зібрання архієреїв;

- займенникова номінація священнослужителя, обраного на єпископа (*твоя святиня*);

- назва жанру окремих богослужбових текстів – *Трисвяте.*

- номінації, що позначають умови досягнення святості (*неосквернені сть; непорочність (безпорочність), перебування в чеснотах, чистота совісті, достойність, досконалість (довершеність), доброта, безгрішність, добрий зразок для наступників, непорочне життя, непохитна віра, достойна поведінка, угодність (догоджання Богові), побожність, провадження життя у побожності та чеснотах, чеснотні вчинки, подавання доброго прикладу, чинення волі Божої*);

- номінації, що позначають наслідок набуття стану святості (*приготування доброго ступеня, одержання істинної нагороди обітниці [Божої], одержання нагороди благої економії свого чину, неосудність на Страшному суді, достойність Небесного Царства, майбутні блага*).

У перспективі варто застосувати запропоновану в цій статті методику богословсько-лінгвістичного аналізу, моделювання і структурування лексико-семантичного й асоціативного поля «святість» до аналізу текстів інших жанрово-стильових різновидів.

Джерела:

Біблія, 2004 Біблія : книги Священного Писання Старого та Нового Завіту : в українському перекладі з паралельними місцями та додатками / [пер. Патріарха Філарета (Денисенка)]. – К. : Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. – 1407, [9] с.

Требник, 2013 Требник : у 2 ч. – К. : Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2013. – Ч. 1. – 590, [2] с.

Чиновник, 2005 Чиновник архиєрейського священнослужіння. – К. : Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2005. – 492, [4] с.

Література:

Вільчинська, 2008 Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII – XVIII ст. : монографія / Т. П. Вільчинська. – Тернопіль : Джура, 2008. – 424 с.

Дзюбанський, 2012 Єдин свят : біблійні, богословські та історичні аспекти розуміння святості у християнському житті / Тарас Б. Дзюбанський. – К. : Дух і літера, 2012. – 135, [1] с.

Забияко, 1998 Категория святости (философско-религиоведческий анализ) : диссертация на соискание ученой степени доктора философских наук ; специальность 09. 00. 06 – философия религии / Забияко Андрей Павлович ; Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова ; философский факультет ; кафедра философии религии и религиоведения. – М., 1998. – 330 арк.

Каюа, 2003 Людина та сакральне / Роже Каюа ; [пер. з фр.]. – К. : Ваклер, 2003. – 232, [24] с.

Мацьків, 2007 Концептосфера Бог в українському мовному просторі / Петро Мацьків. – К. ; Дрогобич : Коло, 2007. – 330 с.

Мацьків, 2010 Субконцепт *священне місце* в біблійному тексті / Петро Мацьків // Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2010. – Вип. 509 – 511. – С. 117 – 120.

Мирончук, 2014 Назви чинів святості в історії релігійного стилю української мови : автореферат дис. ... канд. філол. наук : 10. 02. 01 / Мирончук Олександр Якович ; НАН України, Ін-т укр. мови. – Київ, 2014. – 20 с.

Мирончук, 2016 Лексико-семантичне й асоціативне поле «святість» у текстах богослужіння таїнства Хрещення / О. Я. Мирончук // Труди Київської Духовної Академії : науковий збірник Київської православної богословської академії. – [К.], 2016. – № 16. – С. 158 – 175.

Мирончук, 2017а «Святість» у текстах богослужіння таїнства Миропомазання / Мирончук Олександр Якович // Православний вісник Київського Патріархату. – [К.], 2017. – № 3 (березень). – С. 31 – 38.

Мирончук, 2017б «Святість» у богослужінні таїнств Сповіді й Причастя / Мирончук Олександр Якович // Православний вісник Київського Патріархату. – [К.], 2017. – № 4 (квітень). – С. 36 – 44.

Мирончук, 2017в «Святість» у богослужбових текстах хіротесій / Мирончук Олександр Якович // Православний вісник Київського Патріархату. – [К.], 2017. – № 5 (травень). – С. 37 – 42.

Пылаев, 2012 Категория «священное» в феноменологии религии, теологии и континентальной философии XX века : диссертация на соискание ученой степени доктора философских наук ; специальность 09. 00. 03 – история философии / Пылаев Максим Александрович ; Российский государдарственный гуманитарный университет ; Философский факультет. – М., 2012. – 277 арк.

Скаб, 2008 Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери / М. В. Скаб. – Чернівці : Рута, 2008. – 560 с.

Элиаде, 1994 Священное и мирское / Мирча Элиаде ; пер. с фр., предисл. и коммент. Н. К. Гарбовского. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 144 с.

Charkiewicz, 2015 Kult świętych w Kościele prawosławnym : teologia, historia, formy, typologia / Jaroslaw Charkiewicz. – Warszawa : Warszawska Metropolia Prawosławna, 2015. – 448, [32] с.

Πάσχος, 1997 Άγιοι οι φίλοι του Θεού : εισαγωγή στην αγιολογία της ορθοδόξου εκκλησίας / Π. Β. Πάσχου. – 2η έκδ. – Αθήνα : Αρμός, 1997. – 322, [4] σ.

Myronchuk Oleksandr Yakovych,
PhD in Theology,
candidate of philological sciences,
Dean of the Faculty of Theology
and assistant professor of biblical and philological sciences of
Kyiv Orthodox Theological Academy

«SANCTITY» IN THE TEXTS OF WORSHIP IN THE SACRAMENT OF PRIESTHOOD

This article presents the results of carried out theological and linguistic analysis o fthe Ukrainian liturgical text of the order of appointing the priest to service whereby the structure of lexical-semantic and associative field of «sanctity» is modelled.

Key words: *liturgical text, deacon, bishop, religious style, sanctity, priest, liturgical text, ordination, bishop's liturgical rite book.*